

Висновки. Розвиток будь-якого підприємства, залежить насамперед від ефективності управління, що прямо співвідноситься з повнотою і якістю інформації, яка аналізується. Такі дані відображаються у фінансовій звітності, а тому фінансова звітність, як база для прийняття управлінських рішень та мірило їх ефективності, займає особливе місце в системі управління підприємством. Формування інформаційної системи на підприємстві повинне здійснюватися так, щоб були задіяні та враховані всі аспекти його економічної діяльності. Фінансова звітність повинна відповідати загальноприйнятим принципам бухгалтерського обліку, що підвищить ступінь довіри різних користувачів до показників фінансової звітності, а також надасть можливість правильної оцінки її елементів.

Список використаної літератури:

1. Хомин П. Я. Формування системи звітності сільськогосподарських підприємств та її облікового забезпечення: автореф. на дис. на здобуття наук. ступеня док. екон. наук: 08.06.04 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит» / Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки» УААН. – К., 2004. – 34 с.
2. Біла Л.М. Удосконалення моделі фінансової звітності сільськогосподарських підприємств / Л.М. Біла // Економіка АПК. – 2004. – №2. – С. 69-73.
3. Кучеркова С. О. Покращення інформаційного забезпечення визначення фінансових результатів і відображення їх у звітності / С.О. Кучеркова // Наука й економіка. – 2009. – № 4 (16), Т. 1. – С. 175-178
4. Головащенко О. Вплив креативних методів обліку на інформацію фінансової звітності // Матеріали VIII міжнародної науково-практичної конференції “Наука і освіта 2005”. – Дніпропетровськ, 2005. – С. 42-45.

УДК: 657

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ОПЕРАТИВНОЇ ІНФОРМАЦІЇ ДЛЯ УПРАВЛІННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИМ ПІДПРИЄМСТВОМ

О.О. Бортнікова, аспірант

Луцький національний технічний університет

E. Bortnikova «Peculiarities of operational information for the management of agricultural enterprises». Of a particular branch features which influence on the process of the informative providing of operative management an agricultural enterprise are selected, certainly and investigational basic sources of forming of operative information, the model of the system of the operative informative providing of management of agricultural enterprise is formed.

E. Бортнікова «Особенности формирования оперативной информации для управления сельскохозяйственным предприятием». Очерчено отраслевые особенности, которые влияют на процесс информационного обеспечения оперативного управления сельскохозяйственным предприятием, определено и исследовано основные источники формирования оперативной информации, сформировано модель системы оперативного информационного обеспечения менеджмента сельскохозяйственного предприятия.

Вступ. Складні, динамічні умови господарювання, нестабільна політична та економічна ситуація в країні, значна залежність виробництва від зовнішніх факторів вимагає від сільськогосподарських підприємств запровадження максимально ефективних методів управління. Щоб грамотно керувати сільськогосподарським виробництвом, активно впливати на діяльність

підприємства, необхідно мати своєчасні дані про його стан, а також зміни, що в ньому відбуваються. Повсякденна, оперативна інформація дозволяє своєчасно виявляти відхилення, негативні явища у виробництві та усувати їх в процесі здійснення господарських операцій. Таким чином, налагоджені потоки оперативної інформації економлять не лише час управлінського персоналу на прийняття рішень, а й постійно обмежені ресурси сільськогосподарського підприємства.

Постановка задачі. В зв'язку з цим актуальним питанням є визначення джерел необхідної для управління оперативної інформації з врахуванням особливостей сільськогосподарського виробництва. Традиційно таку інформацію отримують на основі використання даних бухгалтерського обліку, проте максимально ефективним є їх конвергенція з показниками так званого оперативного, чи оперативно-технічного обліку.

Саме інформація оперативного обліку є базою здійснення оперативного планування, контролю та аналізу і, як результат, формує систему інформаційного забезпечення виробничого менеджменту підприємства. Тому, основними завданнями статті є:

- визначити основні галузеві особливості сільськогосподарського виробництва та виявити їх вплив на організацію інформаційного забезпечення оперативного управління підприємством;
- виокремити та дослідити стадії формування оперативної інформації;
- на основі дослідження процесів оперативного планування, обліку, аналізу та контролю сформуванню загальної схеми оперативного інформаційного забезпечення менеджменту сільськогосподарського підприємства.

Результати. Специфіку функціонування системи інформаційного забезпечення управління в сільському господарстві перш за все обумовлюють характерні особливості галузі. Розглянемо найбільш суттєві з них.

1. Облік в сільськогосподарських підприємствах організовується відповідно до галузевої спеціалізації виробництва. В даному випадку це два характерні види діяльності: рослинництво та тваринництво. Оперативна інформація повинна формуватись та деталізуватись з урахуванням цього фактору та відповідно до виду продукції, що випускається.

2. Сільськогосподарська діяльність тісно пов'язана з природними чинниками, що зумовлює її залежність від кліматичних умов. Сезонність виробництва, різкі коливання в використанні матеріальних, трудових, фінансових та інших ресурсів вимагають від системи сільськогосподарського менеджменту пошуку шляхів вирівнювання в їх використанні.

Особливе значення в с.-г. має врахування коротко- та довгострокових прогнозів погоди. Ця не економічна, але дуже важлива для оперативного управління інформація, буде відобразатись лише в системі оперативного обліку.

3. Окремий вплив справляють особливості роботи з живими організмами – біологічними активами, які вимагають належних умов зберігання, транспортування, використання, збуту тощо.

4. Наступним чинником специфіки управління в сільському господарстві є необхідність формування релевантної інформації про використання земельних ресурсів, що в значній мірі повинно забезпечуватись системою оперативного обліку. Земля в сільському господарстві є не лише об'єктом, як в інших галузях, але й предметом праці та основним засобом виробництва, що спричинює необхідність оперативного виявлення фактів невикористання або нерационального використання окремих ділянок, повноти та інтенсивності використання угідь, виконання заходів по поліпшенню родючості землі.

5. Використання землі в сільському господарстві також зумовлює територіальне розмежування виробництва, побудову органів управління в основному за територіально-виробничим принципом. Так, сучасне сільськогосподарське виробництво здійснюється в окремих бригадах та фермах, які розміщуються на значній відстані одна від одної та від адміністрації підприємства. Це створює необхідність не лише фіксування інформації про хід виконання господарських операцій на місцях, але й вимагає чітко сформованої системи інформаційних потоків.

Врахування впливу особливостей сільського господарства є обов'язковим, бо визначає в великій мірі ефективність функціонування усєї системи управління в галузі.

Зміст інформаційного забезпечення оперативного управління в сільському господарстві розкривається в особливостях функціонування окремих його елементів (планування, обліку, аналізу і контролю).

Так, оперативне планування передбачає розробку та прийняття короткострокових управлінських рішень, їх фіксацію в різного роду оперативних планах. На сільськогосподарському підприємстві основними завданнями оперативного планування є:

- підтримання необхідних пропорцій між усіма виробничими ресурсами;
- календарне узгодження виконання всіх сільськогосподарських робіт, їх матеріальне та технічне забезпечення;
- ефективне використання виробничих ресурсів за рахунок раціональної організації праці та якісного виконання технологічних процесів.

В зв'язку з цим основним принципом оперативного планування повинен бути комплексний підхід до взаємозв'язку окремих підрозділів підприємства в процесі виконання сільськогосподарських робіт, виробництва та реалізації продукції. В галузі рослинництва оперативні плани, як правило, формують на період основних сільськогосподарських робіт (сівба, збір урожаю та ін.). Виробничі процеси тваринництва мають переважно ритмічний характер, тому періодичність оперативного планування може визначатись в один день, тиждень, декаду, місяць. Оперативне планування роботи допоміжних підрозділів включає взаємоузгодження профілактичних оглядів, ремонтів сільськогосподарської техніки, її використання в процесі виробництва.

Наступним етапом процесу формування інформації для поточного управління є оперативний облік, який включає спостереження, вимірювання та реєстрацію подій, явищ, фактів та операцій виробничо-господарської діяльності сільськогосподарських підприємств, первинну обробку, накопичення та представлення даних для потреб оперативного управління. Формування системи об'єктів оперативного обліку необхідно здійснювати з врахуванням доцільності та релевантності інформації для менеджменту підприємства. Характеристика основних елементів такої системи наведено нижче.

Важливе значення серед облікової оперативної інформації в сільському господарстві мають дані про процес виконання сільськогосподарських робіт, здійснення агротехнічних та ветеринарних заходах, виробництво продукції. Визначення обсягів робіт здійснюється, як правило обліковцями, бригадирами, іншими керівниками первинних ланок управління. Відомості про обсяги готової продукції поступають переважно з вагової, току, складів.

Оперативний облік стану та використання сільськогосподарської техніки передбачає щоденне формування інформації про наявність тракторів, автомобілів та сільськогосподарських механізмів, кількість відпрацьованого ними часу, рівень використання паливо-мастильних матеріалів, виконаних роботах. Релевантною також є інформація про наявність та причини простоїв в роботі сільськогосподарського підприємства.

Підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва значною мірою залежить від рівня використання трудових ресурсів [1, с.31]. В зв'язку з цим, систему менеджменту необхідно забезпечувати оперативною інформацією про наявність внутрішніх резервів більш повної зайнятості робітників, зростання інтенсивності праці, маневрування робочою силою.

За допомогою традиційної системи бухгалтерського обліку також важко отримати інформацію про якість виконання сільськогосподарських робіт та отриманої готової продукції. В даному випадку завданням оперативного обліку є збір даних для щоденного контролю за системою якості, який переважно ґрунтується на порівнянні з нормативними показниками. Оперативний облік готової продукції в сільському господарстві повинен забезпечити інформацію про:

- її якість, втрати врожаю внаслідок порушення технологічних та інших вимог до його збирання, обсяги і своєчасність оприбуткування;
- процес зберігання готової продукції;
- дотримання нормативів її використання на підприємстві.

Якість тваринницької продукції, зокрема молока, залежить від багатьох факторів, за якими необхідно вести постійне спостереження. Так, оперативний облік буде ефективним за умови аналізу його даних на відповідність нормативам та стандартам молочного виробництва.

Також варто зауважити на тому, що оперативного управління потребує процес здійснення агротехнічних та зооветеринарних заходів. На практиці часто зустрічаються порушення їх черговості та затримки, що в кінцевому підсумку призводить до зниження урожайності сільськогосподарських культур і вартості біологічних активів тваринництва. Тому об'єктами оперативного обліку в даному випадку мають бути фактично здійснені агротехнічні і зооветеринарні заходи та їх якість.

Актуальним питанням в процесі сільськогосподарського виробництва є оперативне управління витратами, інформація про які в бухгалтерському обліку (особливо не автоматизованому) втрачає свою релевантність.

Узагальнюючи вище викладений матеріал, на основі розробленої теоретиками системи аналізу та контролю [1, с.12] в сільському господарстві сформуємо загальну схему оперативного інформаційного забезпечення управління (рис. 1).

Досвід багатьох сільськогосподарських підприємств свідчить, що окрім даних оперативного обліку для оперативного аналізу та контролю інформаційною базою слугують первинні бухгалтерські документи. Для поопераційного контролю використовують щоденні разові документи, а для поточного аналізу – багатоденні нагромаджу вальні та зведені. При їх застосуванні необхідно упорядкувати між ними взаємозв'язок, надати їм більш системного вигляду, удосконалити оформлення.

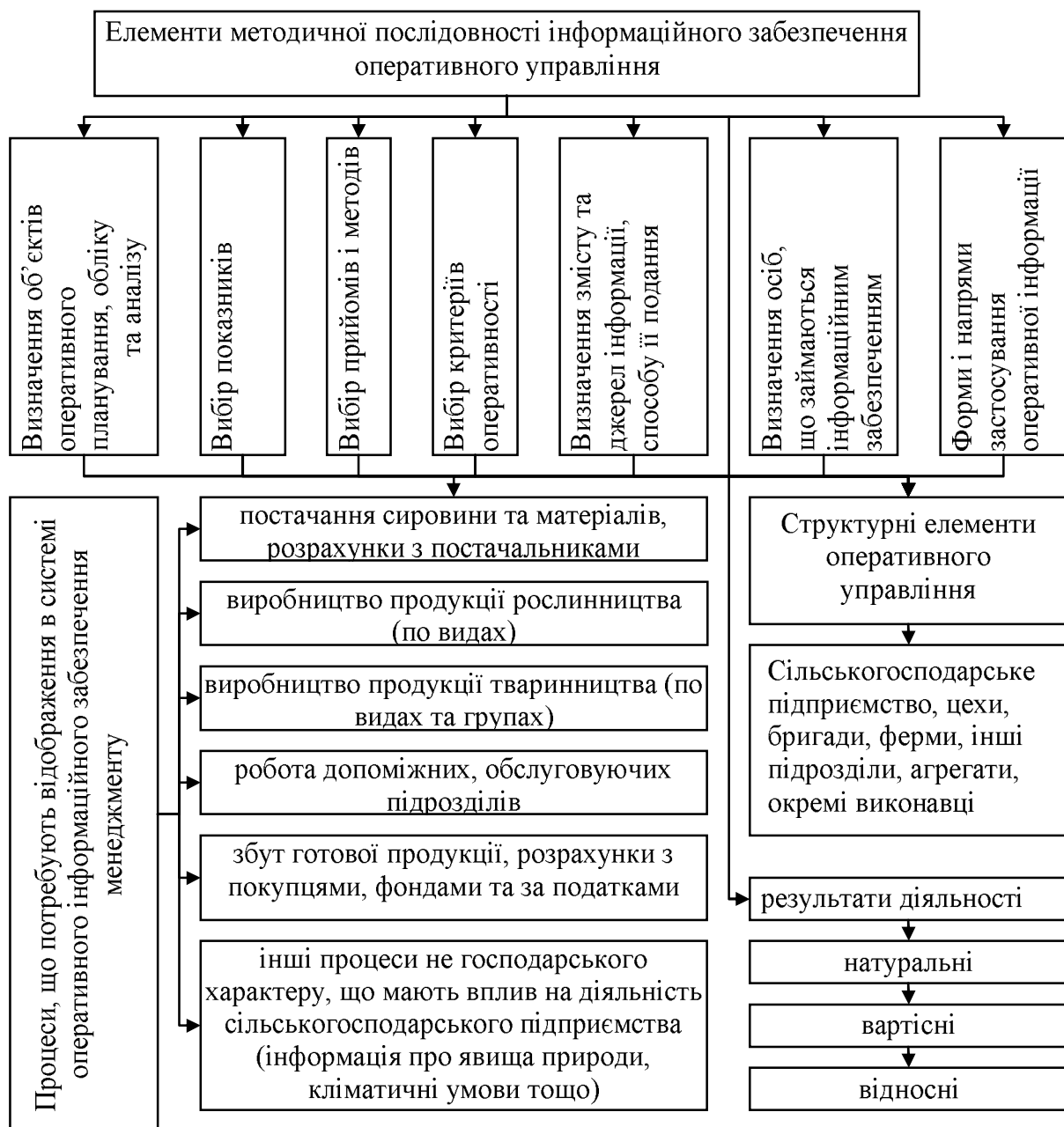

Рис. 1. Система оперативного інформаційного забезпечення менеджменту сільськогосподарського підприємства

Наступною складовою системи інформаційного забезпечення оперативного менеджменту є аналіз та контроль даних оперативного обліку в поєднанні з іншими видами інформації. Оперативний аналіз в сільському господарстві уможливує швидке виявлення та сигналізацію про відхилення в процесі діяльності підприємства та визначає їх причини. Окремі науковці стверджують, що одним з основних завдань оперативного обліку є створення інформаційної бази для здійснення такого аналізу.

Висновки. Таким чином, врахування усіх інформаційних потреб оперативного менеджменту і відображення їх в системі об'єктів інформаційного забезпечення сприяє своєчасному виявленню існуючих недоліків діяльності підприємства і усуває їх, що в свою чергу. Для виконання поставлених завдань необхідно: детально вивчити специфіку, структуру, технологію, організацію сільськогосподарського виробництва; визначити складові елементи системи інформаційного забезпечення виробничих підрозділів підприємства, як між собою, так і з менеджерами найвищого рівня; з'ясувати обсяги необхідної оперативної інформації та її обліковців.

Список використаної літератури:

1. Аналіз і контроль в управлінні сільськогосподарським виробництвом. / Гайдучий П.І., Габор С.С., Саблук П.Т., Стечишин В.В. – К.: Урожай, 1986. – 104 с.
2. Управление сельскохозяйственным производством: Учеб. пособие / Л.Д. За-левский, Н.А. Кононов, В.А. Хохлов. – К.: Выща шк., 1990. – 256 с.

УДК 339.92

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ БАЛАНС НА ЗАСАДАХ ФІЗИЧНОЇ ЕКОНОМІЇ

Вороновська О.В.

Таврійський державний агротехнологічний університет

E. Voronovskaja. «Balance on the principles of physical economy». The fundamental provisions of the balance in the context of physical economy are examined. The structure of the balance on the basis of physical and subordinated to its requirements of political economy is offered.

E. Вороновская. «Бухгалтерский баланс на принципах физической экономии». Исследуются принципиальные положения баланса в контексте физической экономии. Предложена структура баланса на началах физической и подчиненной ее требованиям политической экономии.

Постанова проблеми. Глобальна економічна та екологічна криза, що охопила світ в останні роки, стала наслідком неспроможності існуючих концептуальних економічних засад гармонізувати суспільний розвиток у відповідності з природничими законами. Згідно до рекомендацій Конференції ООН з навколишнього середовища і розвитку (Ріо-де-Жанейро), за рішенням Кабінету Міністрів України розроблено проект Концепції сталого розвитку України. А це в свою чергу потребує балансового узагальнення процесів сталого розвитку соціально-економічних систем з позицій фізичної економії. Орієнтація економічного розвитку суспільства повинна бути направлена на заощадження та примноження енергетичного балансу Землі. Але сьогодні бухгалтерський баланс не висвітлює реальної економічної дійсності

Аналіз останніх досліджень. Роботи українських вчених: С. Подолинського, В. Вернадського, М. Руденка, В. Шевчука, Г. Кірейцева, В. Жука направлені на формування екологічно збалансованої економіки.

С.А. Подолинський перший порушив ідею індивідуального та суспільного збагачення, яке може досягатися завдяки акумулюванню сонячної енергії.

Академік В.І. Вернадського відкрив науці новий об'єкт обліку - живу речовину, а у своєму вченні про ноосферу розкрив форму організації взаємодії природи і суспільства [1].

Суттєвий внесок у розвиток української школи фізичної економії зробив М.Д. Руденко, який визначив і обґрунтував джерело абсолютної додаткової вартості та вивів формулу оптимального розподілу ресурсного потенціалу [3].